

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Румен Иванов Трифонов,
Факултет Компютърни Системи и Технологии,
Технически университет - София

на дисертационен труд
на Радовеста Тодорова Стюърт

на тема „ДИГИТАЛИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО“,

представен за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в област на висше образование 5. „Технически науки“,
професионално направление 5.3. Комуникационна и компютърна техника,
специалност „Компютърни системи и технологии“

Със Заповед №УД-264/23.10.2020 на Ректора на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас за разкриване на процедура за защита на дисертационен труд на задочния докторант Радовеста Стюърт съм избран за член на Научното жури по процедурата. Тази рецензия е представена на основание Заповед №УД-277/29.10.2020 г. на Ректора на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас за разпределение на дейностите за членовете на Научното жури по процедурата.

Настоящата рецензия е изготвено съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университета „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас. Представените ми документи, свързани със защитата на дисертационния труд, отговарят на тези изисквания.

Представеният дисертационен труд съдържа 131 страници, разпределени в съдържание, увод, пет глави (в глава 5 са представени приноси на дисертационния труд), заключение, декларация за оригиналност, публикации по дисертацията, цитирания на публикациите, свързани с дисертацията, библиография, приложение. Библиографията включва 111 литературни източника.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на актуална изследователска тематика за цифровизация на културно наследство. Основната цел е разработване на семантична структура за описание на знанието за обекти от културното, природно и научно наследство, съхранявано във фондовете на български музеи и галерии. Тази структура цели осигуряването на семантично-базиран достъп до обектите в съвременни цифрови библиотеки, като по този начин се подпомага потребителят в достигането и използването на цифрови информационни ресурси чрез подобрени услуги за търсене и куриране.

Дисертантката подпомага своите изследвания чрез използване на стандартната методика на научните изследвания в областта на компютърните системи и технологии, като започва от анализ на поставената проблематика, след което преминава към формулиране на проект, съответстващи на поставените цели, реализира избрани съществени софтуерни модули, които след това се внедряват пилотно и оценяват в практиката. По този начин тя улеснява своите усилия по постигане на поставените цели, както и облекчава усилията на всеки, който иска да се запознае по-отблизо с естеството на постигнатите основни резултати.

Проблематиката на дисертацията е актуална и е насочена към изследвания в активно разработваната в момента тематика, активно подкрепяна през последните години от Европейската комисия чрез финансиране на значителен брой изследователски проекти.

Оценка на научните и научно-практически резултати и приноси на дисертационния труд

Уводната глава представя ясно целта, проблематиката и социалната значимост на изследванията в дисертационния труд.

Глава 1 „Обща постановка на задачата“ на дисертацията е посветена на актуалността на темата, обекта, предмета, целите и задачите на изследването. Изследването представя проблема за цифровизация на културно наследство и създаване на технологии и средства за неговото представяне, споделяне и използване в цифров вид чрез формално семантично представяне на артефакти, съхранявани в музейни фондове.

Глава 2 „Подходи и средства за описание на обекти от културното, природното и научното наследство, съхранявани в цифрови библиотеки“ е съставена от три основни дяла: „Специфика на обектите на културното наследство, съхранявани в българските музейни фондове и тяхното описание.“, „Семантично представяне на знанията и метаданни за описание на семантиката на обекти от културното наследство“ и „Цифрови мултимедийни библиотеки за културно наследство – стандарти, модели и методи за цифровизация“. Представена е спецификата при описанието на обекти на културното наследство, съхранявани в българските музейни фондове. Анализирани са съвременни семантично-базираните технологии за представяне на знания. Изследвани са съответните стандарти и модели за изграждане и работа с онтологии, както и добри практики в направлението. С това е подпомогнат изборът на методи за изграждане на онтология и внедряването ѝ в цифровата библиотека MusLib. Проследени са типовете метаданни и процесът на семантично маркиране на данните. По този начин е изградена концепция и подходи за използване на онтологии и онтологични метаданни за реализация на семантични описания и достъп до обекти от културното, природното и научното наследство. Представени са подходящи решения за съхранение на обектите и знанията за тях в мултимедийни цифрови библиотеки.

В **глава 3 „Цифровизация на културното наследство от фондовете на българските музеи“** е разгледано актуалното състояние и проблемите при цифровизацията на

българското културно наследство съхранявано от институции като музеи, галерии, библиотеки, архиви. Представен е анализ на необходимостта от внедряване на нови решения за цифрови библиотеки в музеи. Разгледан е конкретен български музей - Регионалният исторически музей – Бургас, свързан с професионалната активност на дисертантката.

Глава 4 „Създаване на базова онтология за обекти на културното наследство от фондовете на българските музеи“ е разработен модел на базова онтология за представяне на знания за обекти на българското културно наследство. Описан в детайли е изборът на подход при разработването ѝ, начинът на представяне на знанията от избраната предметна област, както и различните онтологични структури, които подпомагат работата и изследванията на музейните експерти с цел улесняването на извличане на данни, ефективност, сигурност и устойчивост на цифровото съдържание. Реализирано е свързване на класове от базовата онтология с класове от специализирана онтология за научно наследство и използването му за анализа на данните. Създадените семантични структури са интегрирани в цифрова библиотека MusLib, която включва услуги за семантично аотиране, индексирание и контекстно-базирано търсене на цифрови културни обекти.

В **глава 5** са резюмирани основните приноси на дисертацията, които съответстват на получените научни и научно-приложни резултати. Очертани са насоки за развитие и продължаване на изследванията.

Авторефератът отразява коректно съдържанието, резултатите и приносите на труда.

Публикациите по темата отразяват в пълнота съществените моменти в дисертацията. Списъкът от публикации на автора по същността на дисертацията включва 8 заглавия, 3 от които индексирани в Scopus и/или Web of Science, 1 е с SJR. Дисертантката има основно съвместни публикации - резултат на екипната работа на специалисти с различен профил. Забелязани са 5 цитирания на публикациите по дисертацията. Получените резултати са докладвани на престижни международни форуми. Няма забелязано плагиатство.

Изключително подробната библиография потвърждава детайлното познаване от дисертантката на изследователската област.

Използване на получените резултати в практиката

Разработките са успешно внедрени в Регионалния исторически музей – Бургас.

Заключение

Дисертационният труд напълно отговаря на критериите за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университета „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас. Давам **положителна оценка** на дисертационния труд на Радовеста Тодорова Стюърт на тема „Дигитализация на културното наследство“ и на приносите в него. Въз основа на това препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди на Радовеста Тодорова Стюърт образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 5. „Технически науки“ в професионално направление 5.3. Комуникационна и компютърна техника по специалност „Компютърни системи и технологии“.

3.11.2020 г.

София

Член на Научното жури:

Подпис заличен
Чл.2 от ЗЗЛД